

τὸν τεχνητὸ χαραχτῆρα τους. Ποιὸς θὰ ὑπόθετε πὺς λόγιος τῆς περιωπῆς τοῦ καθηγητῆ κ. Χατζιδάκη μπορούσε νὰ πατήσῃ τέτοια ἀγκινάρα — συμπαθῆτε μου τὴ φράση — καθὼς αἰτίνες καταλαβόντες, ἢ πὺς ὁ ἴδιος ὁ κ. Γεννάδιος θὰ συντάζε τὸ ρῆμα καταχρῶμαι μὲ γενική, κατὰ ἐγκριτο γαλλικὸ τρόπο (abuser de); Αὐτὰ τὰ λάθη ὅμως ἔγιναν καὶ τὰ ἀναφέρνω ὅχι ἀπὸ ὀρέξη νὰ καταβάσω τὴν ἀξία τοῦ καθ. Χατζιδάκη ἢ τοῦ κ. Γεννάδιου, ποὺ πρῶτος ἐγὼ ἀναγνωρίζω τὴ μάθησίν τους, παρὰ μὲ συμπάθεια, (στὶς παλιές σκοτεινές προ-ψυχαρικές μου μέρες ἐπῆσα κ' ἐγὼ σὲ τέτοιες ἀμαρτίες) καὶ ἐπειδὴ τὸ θέμα μου ἀπαιτεῖ τὴν πομπή τους (3). Πολλοὶ πρέπει ν' ἀπορροῦν πὺς ὁ κ. Γεννάδιος ἢ καὶ ἄλλος ἀληθινὰ σοφὸς καταρθώνει νὰ μὴ σιχαίνεται σύστημα ποὺ φέρνει σὲ τέτοιους σολοικισμούς, παρὰ νὰ τὸ σμίγει μάλιστα μὲ τὴν ιδέα τῆς καθαρότητος. Οἱ ιδέες του πρέπει νὰ διαφέρουν σημαντικὰ ἀπὸ τοῦ Cobet, ποὺ μῆτε τοῦ Λουκιανού τὸ ὕψος δὲν ἤθελε νὰ τὸ παραδεχτῇ καθάριο, καὶ τότε τότε ἀποδοκίμαζε ὡς καὶ τοῦ Ξενοφῶντα τὰ ἀττικά.

Πρὶν τελειώσω, ὡς ἀναφέρω πὺς, τώρα καὶ κάμποσα χρόνια, ὁ καθηγητῆς κ. Κόντος, λόγιος μὲ Εὐρωπαϊκὴ φήμη — ποὺ κατάντησε νὰ μὴ σηκώ-νῃ πιά τους σολοικισμούς τῆς καθαρότητας — ἔγραψε τόμο παρυστακτο, ὅπου δίδασκε τὰ σωστά τους ἀν-λογα. Κανένα ἀποτέλεσμα δὲν ἔφερε τὸ βιβλίον του. Μάλιστα ἂν κρίνουμε ἀπὸ κατάλογον ποὺ δημοσίεψε πᾶν τώρα δυὸ χρόνια ὁ κ. Παπαθωμῆς, τὸ κακὸ ἀπὸ τότες ξαπλώθηκε ὀρμητικὰ. Ὁ κατάλογος αὐτὸς δίνει 170 λάθια ποὺ κυκλοφοροῦνε σήμε-ρα. Κι' ἂν τὸ τωρινὸ σύστημα τοῦ πειθηκισμοῦ βαστάξῃ ὅχι δὲ θὰ γίνεταί καθαρώτερη μὲ τὸν καιρὸ παρὰ δίχως ἄλλο θὰ μολύνεταί ἡ γλῶσσα ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, καὶ στὸ τέλος θὰ καμαρώσουμε κἀνούριον φα-νόμενο, δηλ. γλῶσσα συστημένη ἀπὸ σοφοῦς ἀπανω σὲ σόλοικα θέμελα.

Μιά λέξη προσοχῆς καὶ τελειώσω. Ὅσοι σπου-δάζουν παλιὰ Ἑλληνικά, ὡς φυλάγονται ἀπὸ λο-γιωτατιστικὴ Νεοελληνική — ποὺ ὁ κ. Γεννάδιος ἰσως θέλει νὰ τὴ διαβάξουν — ἐπειδὴ δίχως ἄλλο

3) Ἄν οἱ γραμματισμένοι κἀμουν τέτια λάθια, μπο-ρεῖ νὰ φανταστῇ τί κἀμουν οἱ ἀγράμματοι. Δὲν εἶναι πολλοὶ μῆνες ποὺ ἔλαβα γράμμα μὲ ὑπογραφή ἢ ὁ ὀμέ-τερός σας Ἰωάννης Τάδης. Τῶν μισογραμματισμένων τὰ γράμματα εἶναι γεμάτα τέτιες ἀνοησίες. Τί λέγω; Μῆτε ἀπὸ γράμματα τελειοφοίτων δὲ λείπουν.

τότες θὰ συνηθίσουν λογῆς λογῆς λάθια, καὶ τότες θὰ εἶναι κερδισμένοι ἂν δι μαθαίναν ἀρχαῖα Ἑλλη-νικά καθόλου.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΦΩΝΕΣ

1

Εἶμουν νεκρὸς καὶ ἀνέζησα κέδγηκα 'πὸ τὸν τάφο, Γλυκεῖα ἡ ζωὴ, τὴν τραγουδῶ καὶ ὅπως 'μιλάω γράφω. Καὶ τὸ σκοτάδι χάνεταί μέσ' ἀπ' τὸ νοῦ μὴ μέρα. Νουῶθω μιλιὰ στὸ στόμα μου καὶ ὁλοῦθε φῶς καὶ ἀγέρα.

2

Ἐσκυψα καὶ ἀπογράφισκα τὴ Ρωμισσύνην γῆρο Κ' ἡ γλῶσσα τῆς ἐστάλαξε μέσα μου ἔγιο μύρο, Κ' ἔγινε γιὰ χιτῆρι τῆς καὶ γιὰ τὴν ὁμορφίαν τῆς Ἀπαρνητῆς τοῦ δασκάλου καὶ δουλεπτῆς χωριάτης.

3

Ὅσο καὶ ἂν εἶμαι ἀδύναμος καὶ ἄγνωρος καὶ μονάχος Ὀρθάνομαι στὴ θάλασσα ποὺ δένει με σὰ βράχος. Ἀδριο σείσμος καὶ χαλασμός τὸ βράχο ἂν συναπέρη Τοῦ φτάνει πὺς ἐστάθηκε σὺν ἄξιον παλληκάρι.

ΒΑΡΕΝΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΊΦΕΝ

Φίλε Κύριε,

Πρῶτα, σὰς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὸν τιμητι-κώτατον τρόπο ποὺ εἶχατε τὴν καλοσύνη νὰ ἀναφέρετε τὸν ὄνομά μου στὸ ἀξιότιμον φύλλον σας μιλώντας γιὰ τὴν «Ὡδὴ στὸ θάνατον τοῦ Ἰφέν».

Ὑστερα, σὰς συγχαίρω γιὰτὶ καταλάβατε — ἄσχετα πρὸς τὸν ὄνομά μου, ὑποθέτω — πὺς ἔπρεπε νὰ γίνῃ ξεχωριστὸς λόγος γιὰ ποίημα σὲ τέτοιο θέμα, συνθεμένο ἀπὸ ἄνθρωπον ποὺ, ἄξια ἢ ἀνάξια, δου-λεύει στὸ Νὰδ ἀπὸ τὰ μικρὰ του χρόνια, καὶ ποὺ ἡ φωνὴ του, λειτουργοῦ τῆς ρυθμικῆς Ἰδέας, ξεχωρί-ζει μέσα στὸ χορὸ, ἰσως ὅχι τόσο ἀπὸ τὸ ποιοτῆς, ὅσο ἀπὸ κάποια τις ποσοτικὴ δύναμη.

Σὰς συγχαίρω, γιὰτὶ μνημονεύοντας τὸν ὄνομά μου, θελήσατε νὰ κάμετε γνωστὴν σὲ κύκλον πλατύτερον ἀπὸ τὸν ἑλληνογλωσσὸ κύκλον μας μιὰν ὄψιν ἀπὸ τίς τιμητικώτερες ἐνὸς Ἑθνους. Θέλω νὰ πῶ γιὰ τίς γνωριμιὰς ποὺ πλέκει ἓνα ἔθνος μὲ τίς μεγάλες

*) Τὸ γράμμ' αὐτὸ τοῦ κ. Παλαμά δημοσιεύθηκε ἱταλικά στὸ «Monde Hellenique» 8 Juillet (n. s.) σελ. 1.

ιδέες τίς φυτρωμένες καὶ ἀπλωμένες ἔξω ἀπὸ τὰ χώ-ματά μας. Ὁ Ἰφέν ἰσαρκώνει μιὰ τέτοια ιδέα ἀπὸ τίς πρὸ ἀκουσμένες καὶ μπορεῖ ἓνα ποίημα γεν-νημένο ἀπὸ τὴν ιδέα αὐτὴ, νὰ δείχνῃ, — θέλει δὲ θέλει ὁ ποιητῆς του, — μὲ τί τρόπο μιὰ δλόκληρη φυλὴ αἰσθάνεταί καὶ καταλαβαίνει, καὶ πὺς γνω-ρίζει νὰ παρασταλῇ ἢ νὰ μεταμορφώσῃ ἢ καὶ νὰ παραμορφώσῃ τέτοιες σημαντικὰς ιδέες.

Ἀνάμεσα σὲ ὅσα μὰς λείπουν ἐδῶ πέρα, — καὶ πόσα μὰς λείπουν! — θὰ εἶναι πάντα πρὸς ἔπαινον μας ὅτι μὲ τὴ σκέψη κάποιου ποιητῆ μας ἢ κά-ποιου πεζογράφου μας (ποτὲ δὲ βρίσκεται νοῦς, ὅσο ἀνεξάρτητος καὶ ἂν εἶναι, ποὺ νὰ μὴ συγγενεύῃ, κά-πως μὲ τὸν τριγύρω του κόσμον καὶ νὰ μὴ κρατιέ-ται κάπως ἀπὸ κείνον), ὅτι μὲ τὴ σκέψη αὐτὴ ξέ-ρουμε κ' ἐμεῖς, ὅταν ἡ περίστασις τὸ καλῆσῃ, νὰ πληρώνουμε τὸ φόρον μας γενναῖα, ὅσο καὶ ἂν ἀνά-λογα μὲ τὴν κατάστασίν μας, πρὸς τὸν Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό. Στάρχαῖα τὰ χρόνια ὅτι λέμε τώρα Εὐρώπῃ, εἴτανε τότε ἡ Ἑλλάδα. Τώρα, ἀνάμεσα στοὺς λογῆς καὶ σὲ κάθε λαοῦ τοὺς πολιτισμούς, ὑπάρχει ἓνας, κεντρικὸς καὶ γενικώτατος πολιτισμός, ποὺ τοὺς ἀγκαλιᾷ ὅλους, ὁ Εὐρωπαϊκός. Καὶ κά-νένα ἔθνος, ὅσους καὶ ἂν ἔχῃ δικούς του τίτλους ἀρ-χοντίας καὶ προκοπῆς, δὲ μπορεῖ νὰ λογαριάζεται, γιὰ πολιτισμένο, ἂν δὲν πληρῶνῃ τὸ φόρον ποὺ εἶπα, καὶ ἂν δὲν κρατῇ ἀνοιχτὴ μερίδα — μικρὴ ἢ τρανὴ — στὰ κατὰστιχα τῆς διανοητικῆς Εὐρώπης.

Ὁ Ἰφέν δὲν εἶναι ζήτημα πὺς συμβολίζει μιὰν ἀπὸ τίς σπουδαιότερες ιδέες τῆς διανοητικῆς Εὐρώ-πης στὴν ἱστορία τῆς τῶν τελευταίων χρόνων. Ποιη-τῆς βαθειοστόχαστος, δόξα τῆς πατρίδας του, ξεπέ-ρασε τὰ σύνορα τῆς πατρίδας του, καὶ ἀπλώθηκε καὶ ζῇ μὲ τὸ σέβας καὶ μὲ τὸ θαυμασμὸν κάθε λαοῦ πολιτισμένου.

Νομίζω πὺς ὁ ποιητῆς κάνει τὸ χρέος του, ὅσο πρὸς τὴν τέχνην του τόσο καὶ πρὸς τὴν πατρίδα του, ὅταν ἀπομένῃ ἀσάλευτος καὶ πάντα καὶ μόνο ποιητῆς, χωρὶς νὰ τὴν καταβιάζῃ, νὰ τὴν ἀμελῇ, νὰ τὴν νοθεύῃ καὶ νὰ τὴν προστυχαίνῃ τὴν τέχνην του κἀνοντάς τὴν ὄργανον καὶ δουλεύοντάς τὴν ξέρον ποιᾶς ξένης ιδέας, ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἡ ιδέα αὐτὴ ὠφέλιμη καὶ πατριωτικὴ κ' εὐεργετικὴ. Μιά στροφὴ κα-λόρρυθμη, καλὴ ὁρμή, καὶ γερὰ στοχασμένη, μὲ μόνο τὸ ρυθμὸ, τὸν ἦχον, καὶ τὸ στοχασμὸν τῆς, εἶναι μιὰ δύναμις ἐξοχὰ κοινωνικὴ, ὅσο καὶ ἂν τὰ φέρῃ ἀσυγκίνητα τὰ πλῆθη, καὶ πάντα δοξάζει τὸ ἔθνος τῆς.

φε ρε το κα λα μα ρι,
θε λω πο λυ πο λυ με λι,
θε λω ε να κα λο μη λο
λε κα νη με κα θα ρο νε ρα κι.
«μὰ λα μα η σι ω πρ,
η ομιλια α ση μιο».

γατα γ
γα τα γ
γα λα, μυ γα.
ρω γα, ρη γα,
πη γη, φυ γη, ε γω, α λο γο.
α γω ρι, γε φυ ρι, λι γο,
με γα λο, γε μα το, γα τα κι,
φα γα κι, α λο γα κι, α γω ρα κι,
γα λα τα κι, γε φυ ρα κι,
γε λω, α γα πω, πα γω νω.
η με γα λη γα τα ε κα με
ε να γα τα κι,
η γα τα α γα πα το γα τα κι,
το γα τα κι α γα πα να πη δα,
η γα τα ε φα γε το πα πι,

το γα τα κι ε φα γε γα λα,
κ' ε γω α γα πω το γα λα,
τω ρα πι νω πο λυ γα λα.

ψαρι ψ
φα ρι ψ
φι γα, ψυ χη,
τα φι, φη φι, δι φα, δι ψω,
φη νω, ε κο φα, ε νι ψα, ε φη σα,
να ε να με γα λο φα ρι,
το φα ρι ε χα ψε το δο λω μα,
τω ρα θα φη σω το φα ρι,
το φα ρι φη θη κε.
θα κο ψω ε να λε μὸ νι,
ε κο φα το ψω μι,
τω ρα θα φα με το φα ρι,
το γα τα κι α γα πα το φα ρι,
φι φι φι, ε δω γα τα κι,
ε λα χα ψε λι γο φα ρα κι.

βοδι β
βο δι β β,
βο λι, βι δα,

βη τα, βη μα, βα φη, λα βα,
βα ρι, βα θι, βα νω, βα φω,
βα πο ρι, κα ρα βι, βε λο νι,
ρο βι θι, ρο βι θα κι,
βα πο ρα κι, κα ρα βα κι,
βε λο να κι,
ε να βε λο νι ψι λο.
ε να βο δι η με ρο.
ε να βα πο ρι με γα λο.
ε να κα ρα βι γε μα το.
το κα ρα βι δε με νο με
το βα πο ρι.
το βο δι ε φα γε α χε ρο.
βο λι βα ρι, βα φη, κα λη.

ζινα ζ
ζι να ζ
ζω η, ζω νη,
ζα χα ρη, ζω, ζω νω, ζη τω,
να ζι, χα ζι, ζυ μα ρι, χα λα ζι,
ζα λη, ρι ζα,
ζυ μω νω, θε ρι ζω, μυ ρι ζω,

Μὲ συγχωρεῖτε ποῦ ξεπέτω σὲ πράγματ' ἄσχετα μὲ τὸν κύριο σκοπὸ τοῦ γραμμάτου μου αὐτοῦ· ὅμως πάντα ὅχι τόσο ἄσχετα, ὅσο φαίνονται. Τελειώνω σημειώνοντας, πὼς ἂν εἶναι γραφτὸ, γλήγορα ἢ ἀργὰ νὰ ξαναθίσῃ σ' ἡμᾶς ἐδῶ δραματικὴ τέχνη ἄξια, — καὶ κάποια σημάδια ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια μᾶς λένε πὼς δὲν πρέπει ν' ἀπελπιζώμαστε, — οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Τέχνης αὐτῆς, καὶ οἱ πρῶτοι πρωτότυποι καὶ οἱ ἀγνότεροι ἀκόμα τῆς ρωμαϊκῆς ψυχῆς ἀντίπαλοι, θὰ εἶναι περισσότερο τοῦ Ἰψὲν ἀπόγονοι, ὅσο δὲ θὰ εἶναι τοῦ Βερναρδάκη ἢ τοῦ Ραγκαβῆ.

Ὅλος δικός σας
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΡΕΙΣ ΩΔΕΣ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

I (Βιβλ. Α'. Ὠδ. γ')

Ὁ κυράβι, στοὺς γυαλοὺς τῆς Ἀθήνας
Τὸ Βεργίλιο χρωστᾷς, ποῦ τὸν ἐαφτό του
Φειδέφτηκε σὲ σένα. Κυβερνήτες σου
Νᾶχες τὴ θεὰ τῆς Κύπρου τὴν ἀφέντρα,
Τὰδέρφια τῆς Ἑλένης —

Τὰ λαμπρὰ τάσιέρι — καὶ τὸν πατέρα
τῶν Ἀνέμων — ποῦ δένοντας τοὺς ἄλλους
Αὐτὸν ν' ἀφήσει μόνον τὸν τὸ Ζέφυρο —
Ἀβλαβὸν παρὰδωκε καὶ φύλαξέ μου
Σοῦ δέομαι τὸ φίλο,

Τὸ μισὸ μοιράδι τῆς ψυχῆς μου.
Εἶχε ἰδρὶ καὶ τριπλὸ χαλκὸ στὰ στήθη,
Ὅποιος καρήνα ἀδύναμη στὴν ἀσπλάχνη
Θάλασσα πρωτόρριξε· καὶ μήτε ὁ Δίας,
Ποῦ μάχεται χονμῶντας

Τὸ Βορηᾶ, δὲν τὸν ψόβισε, οὔτε οἱ Ὑάδες
Οἱ ἀχαμνές, καὶ οὔτε ἡ μάνητα τοῦ Νότιου,
Ποῦ στὸν Ἀδρίαν εἶνε ὁ μεγαλείτερος
Ἀρχος, ποῦ φουσκώνει θέλοντας τὸ κύμα
Καὶ πάλι τὸ ἡσυχάζει.

πο τι ζω, γυ ρι ζω, χω ρι ζω,
η ζι να πε τα,
η ζι να ε φα γε τα ρο δα,
το ζυ μα ρι ζυ μω θη κε,
θα ψη θη, θα γι νη ψω μι,
θα το φα με.
η κο ρη ε κα νε γα ζι,
δη λα δη ψι λη ρα φη,
φω τι ζε με θε ε'
σ' α γα πω, σε τι μω.

ξυ λυ ξ
ξυ λα ξ
δο ξα ο ξω,
α μα ξι, α ξι νη, ε ξο γη,
ξε ρα, ξε νη, λο ξα, ξυ νω,
πο τε πα λε θα φε ξη,
α μα φε ξη, ο λη η γη γε λα,
το α μα ξι ε φε ρε ξε ρα ξυ λα.

θεος ς
θεος ς
θεος, νεος, α γιος, α ξιος,
τι μιος, πα να γιος,
θεος, πα να γιος, α γιος
α γιος α γιος κυ ριος ο θεος.
ο θεος με α γα πα,
νεος α ξιος, τι μιος ο α ξιος,
νεος ζη με τι μη.

(Ἀκολουθεῖ).

Θὰ φοβήθῃ τὸ σῆμα τοῦ Χάρου
Ὅποιος μ' ἄβροχα ματια τὰ τεράστια,
Ποῦ κολυμποῦν σιτὲς θάλασσες ἀγνάντεψε,
Κ' εἶδε τ' ἀγροικὰ νερὰ καὶ τίς κακοῦργες
Τὲς ξέρες τὰ Κεραύνια;

Ὁκεανὸ καὶ Γῆς, ποῦ ταίρια δὲν εἶνε,
Ὁ Θεὸς προνοῶντας, μὰ τοῦ κἄκον,
Σεχώρισε. Τὰ πλοῖα τὰδεόφοβα
Πέρασαν τὴν ἄβαθρ ῥύχη, ποῦ οὔτε
Δὲν ἔπρεπε νὰ γγίξουν.

Τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, ποῦ κοιτάει
Νὰ ὑπομείνῃ τὰ πάντα, σ' ἀνομίες
Ἐμποδισμένες εἴχεται. Μὲ γέλασμα
Ἀπρεπο ἀποκότησε τὴ σιὰ νὰ φέρει
Στὸν κόσμο ὁ Προμηθεύς.

Μὲ τὴ σιὰ, ποῦ κρυφὰ τὴν εἶχε κλέψει
Στοῦρανοῦ τὰ λημέρια, ξαπλωθῆκαν
Στὴ γῆς φουσαῖτα θέρμες καὶ τὸ χίτκισμα
Κι' ἀνοιξε τὸν κόπο τοῦ βῆμα τοῦ Χάρου
Τὰνάγκασμα, ποῦ ἐρχότουρ

Ὀψιμότερα πρῶτα. Νὰ πετάξει
Ἐδοκίμασε ὁ Δαίδαλος στὸν ἄδειον
Ἀέρα μὲ φτεροῦγες ποῦ στάνθρωπινον
Γένος δὲν ἐδόθησαν τὸν Ἀδὴ ἐβιάσαν
Τὰ κόπια τοῦ Ἡρακλῆα.

Ἀνσκολόφταστο τίποτα δὲν εἶναι
Γιὰ τὸν ἀνθρωπὸν· οἱ ἄφρονες ζητοῦμε
Ὡς καὶ τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ μεγάλο μας
Κεῖμα δὲ θ' ἀφήκει, ὁ Δίας νὰ παραιτηθεῖ
Τ' ἀπὺ τὰστροπελέμι.

II. (Βιβλ. Α'. Ὠδ. ε')

Ποιὸ παιδάριο, Πύρρα, ραντισμένο
Μὲ μῦρα λυωτά, στὴν ἀκριβή
Τὴ γράβα, μέσα σὰφτονα
Ροδόφυλλα, τὰδύνατο,
Σὲ ζοντίζει; — Στὸ σιόλισμα
Ἀπλῇ, γιὰ ποιὸν τὴν ὀλόξανθη

Κόμη σου χτενίζεις; — Ὁφον, πόσες
Φορὲς ὡς κ' ἐκεῖνο τῶν θεῶν
Τὴν ἀλλαγμένη βούληση
Καὶ τὴν ἀπάτη σου κλαίοντας
Θένα σαστίζει ἀμάθητο
Στᾶνεμοφούσκωτα κύματα!

Ἀφτό, ποῦ σὲ χαίρειν γιὰ τῶρα,
Ἐλπίζει ἐφκολόπιστο, χρυσή,
Ἀδειανὴ νᾶσαι πάντα,
Τρυφερὴ νᾶσαι πάντα,
Λέγοντας πὼς ὁ Ζέφυρος
Δὲν εἶνε πλάνος. Κακότηχοι

Ποῦ ἐσὼ ἀδοκίμαστη θαμπώνεις! —
Θὰ δείχνει μὲ πλάκα ἀφιερωμοῦ
Τοῖχος ναοῦ πὼς κρέμασα
Βρεμέτα τὰ ρούχα μου
Γιὰ τὸ μεγαλοδόναμο
Θεό, τὸν ἀρχο τῆς θάλασσας.

III. (Βιβλ. Α'. Ὠδ. π')

Πέε, Ἀνδία, σ' ὀρκίζω σ' ὄλους τοὺς ἀθάνατους,
Γιατὶ τὸ Σῦβαρη μὲ τὰ χὰιδια τόσο
Ἀνυπόμονα ἀφάνισες; — Τ' Ἀρη γιὰ
Νὰ μισεῖ τοὺς κἄμπους τοὺς ἀνοιχτούς, ἐνῶ
Νὰ βαστᾷ τοὺς μποχούς καὶ τοὺς ἡλίους τους;

Καὶ γιὰτὶ μὲ τοὺς ἄλλους ὀρόλικους σιᾶλογο
Πλιά δὲ γυμνάζεται, σὰ στρατιώτης ποῦνε;
Τοῦ Γαλάτικου αἰοῦ τὸν τὸ στόμα γιὰτὶ
Μὲ δοντᾶτο γκέμι δὲ χαλινώνει καὶ φοβάται
Τὸ κορμί του μὴ γγίξει τὸν Τίβερε;

Τί ξεφεύγει τὸ λάδι χειρότερα ἀπὸ τῆς ὀχιάς
Τὸ αἷμα; — Πρόσινες πλιά δὲν ἔχει βοῦλες
Στὰ βραχιόνια ἀπὸ τῶματα, ἀφτὸς ποῦ
[συχνὰ
Ξεπερνοῦσε εἴχροντας τὸ κοντάρι καὶ τὸ δίσκο
Τὰ σημάδια καὶ δόξες ἐκέρδαινε.

Καὶ γιὰτὶ κρουφροστέκει κρουμμένος, ὡς ἔμενε,
[λέν,
Κι' ὁ γιὸς τῆς Θέτιδας τῆς θαλάσσιας, ὅταν
Ὁ χαμὸς τῆς Τεωάδας ἐξέγανε
Γιὰ νὰ μὴν τὸν εἴξουν σὲ φονικά καὶ σιὰ φων-
[σάτι
Τῆς Λυκίας τὰντοῖκια φερσίματα;
Κ. ΘΕΩΤΟΚΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Ἀπὸ τοὺς γύμους τῶν ρυθμῶν. — Ἀμπρου Ἀστέρη.

Σταματῶ στὸν πρόλογο τοῦ Παλαμά. Γράφει:
«Ἄν εἶναι γραφτὸ νὰ ξαναζήσουμε, πρῶτα ἀπ' ὅλα
» μὲ τὸ τραγοῦδι θὰ ξαναζήσουμε, καὶ στὸ τραγοῦδι
» μέσα». Κάτι παρόμοιο ἐνοοῦσε καὶ ὁ Carlyle
ὅταν ἔλεγε πὼς ὅτι κύριο ζῆ μέσα μας καὶ δυνατό
καὶ γεμάτο τὰν τραγοῦδι φανερώνεται καὶ τὰν τρα-
γοῦδι ἐνεργεῖ. Εἶναι νόμος σημαντικός. Ὅσο φτά-
νουμε σὲ ὄργανισμὸ πρὸ ψηλὸ καὶ πρὸ συναρμολογη-
μένη συνειδήση τόσο πρὸ ἀκέρεια καταλαβαίνουμε τὸ
ρυθμὸ τῆς ζωῆς. Καὶ πάλι ὅσο πρὸ στοχαστικὰ με-
λετᾷ κανεὶς τίς ρυθμικὰς παραβολὰς τόσο πρὸ ἀπο-
φασιστικὰ ζυγώνει στὸ συμπέρασμα πὼς ὁ ρυθμὸς
εἶναι ἡ μεγάλη ἀλήθεια τῆς ὕλης — νόμος ἀλάνθα-
στος τῆς μηχανικῆς ποῦ κυβερνᾷ τίς ἀνόργανες κο-
σμογονίες καὶ συνταιριάζει τίς πολὺπλοες ζωντά-
νιες τοῦ συνειδητοῦ κόσμου. Ἐχει παρατηρηθῇ πὼς
ἡχοι καὶ χρώματα, μαγνητικὲς καὶ χημικὲς δύν-
αμεις, φυσιολογικὲς ξετυλιξιὲς καὶ ψυχολογικὰ συστή-
ματα, ὅλα ἔχουν τὴν πηγὴ τους ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀρ-
χέγονο μηχανικὸ ρυθμὸ. Μὲ τῆς ἀνάπτυξης τῆ βοή-
θεια βρίσκει κανεὶς τὸ ἴδιον νομοθετικὸ καταστά-
λαγμα στοὺς ἐγκεφαλικούς συνταγισμούς τῆς ψυχι-
κῆς ἐνέργειας καθὼς καὶ στὶς κοσμικὰς ὁρμὰς ποῦ
κανονίζουν τὰ αἰθερόλαμνα ταξίδια τῶν ἀστρῶν. Καὶ
τὸ μάτι ποῦ ἔμαθε νὰ ξεδιαλύνῃ τὸ περαστικὸ ἀπὸ
τὴν κατηγορηματικὴν οὐσίαν βλέπει καὶ παρακολουθεῖ
τοὺς σύγκαιρους παραλληλισμούς ποῦ σὰ γύροι ρυθ-
μῶν ἀντιφωνοῦν αἰώνια μέσα στὶς μορφὰς τῆς παντο-
κρατορίας ὕλης.

Τέτοια εἶναι καὶ ἡ δουλειὰ τοῦ ποιητοῦ. Ν' ἀκούῃ
τοὺς ἀντίπαλους καὶ ν' ἀδερφώνει τοὺς ρυθμούς. Ἡ
ἐπιστημονικὴ ὁμῶς αὐτὴ ἀντίληψη πρέπει νὰ σωμα-
τωθῇ μὲς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς κοινω-
νίας ποῦ κυκλῶνι καθένα χωριστὰ ποιητῇ. Κι' αὐτὸ
μᾶς φέρνει σὲ πίζουλο πρόβλημα — πότε στέκει ὠφέ-
λιμο καὶ ἔρχεται δικαιολογημένο τὸ τραγοῦδι τοῦ
τραγουδιστοῦ καὶ πρὸ γενικὰ καθὲ λογῆς ἔργου τῆς
τέχνης.

Ἐπᾶμε πὼς εἶναι ἀντίπαλος ἡ τέχνη — ἀντίπα-
λος ἔργον, ἀντίπαλος παράδοσις. Ἐργον ὅταν ἀντι-
φγγίξῃ τὴ ζωὴ ποῦ γύρω περίγυρα ἀντρεῖται καὶ
καὶ δυνατοσκοπιέται — παράδοσις ἂν ἀναρροεῖ σὰ
νοσταλγία περασμένου καιροῦ ποῦ δοξάστηκε ἢ ποῦ
εἴτανε ἀγαπητός. Κ' εἶται κάποτε οἱ τεχνίτες ὀνο-
μάζονται Τιτζίανοι, Φειδίες, Ρωμανοὶ Μελωδοί.